

တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤကီၢ်စဲၣ်လၢ ကသံၣ်ကသီဒီးကတီၢ်ယံာ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်

Estate Recovery Repaying the State for Medical and Long Term Services and Supports

တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

- ကီၢ်စဲၣ်သဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (အဆၢဒိၣ် RCW 41.05A ဒီး 43.20B) လိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်စ့ၤဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢန့ၣ်ကဟ့ၣ်ကဒါက့ၤပုၤဂ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲၤကျိၤ (DSHS) ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ကွၢ်ထွဲခိၣ်န့ၣ်ပုၤန့ၢ်ဖိန့ၢ်ကမိၤတဖၣ် (HCA) လၢကသံၣ်ကသီတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဒီးကတီၢ်ယံာ်တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ (LTSS) လၢန့ၣ်ဒီးန့ၢ်အိၤတနီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate) န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

- နတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ခဲလၢာ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤတဖၣ်လၢလၢန့ၣ်ပုၤဘၣ်အိၤ မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်သါဘၣ်ဖိးသဲးဖဲလၢန့ၣ်သံဝံၤအလီၢ်ခံၤလၢအိၣ်ဒီးလံာ်ကွဲးဟ့ၣ်သါတၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီးလံာ်ကွဲးဟ့ၣ်သါတၢ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပုၤယုာ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤတဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်-
 - ဟံာ်ယံာ်တဖၣ်, ဟံာ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်,
 - စုတၢ်စုစရိတဖၣ်,
 - ခိပနံာ်စတီး (stocks), ပနံာ်တၢ်ကတၢ်ဖိးတၢ်မၤလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤတဖၣ် (bonds),
 - နီၢ်ကတၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, ဒီး
 - တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤလီၤလီၤဆူ ပုၤန့ၢ်သါတၢ်အအိၣ်, စၢၤသ့ၣ်တၢ်စုလီၢ်ဖဲအိၣ်မူခါဘၣ်ဆၣ်ဟ့ၣ်သါပုၤဂၤတသ့တဖၣ်.

တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate) လၢတမ့ၢ်နတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

- တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤလၢန့ၣ်တပၤအိၤ မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်သါဖိးသဲးဖဲန့ၣ်သံအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်, တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤလၢဘၣ်တၢ်ပၤအိၤလၢ နမိၢ်ပၢ်, မါ/ဝါ, မါ/ဝါလၢအဆဲးလီၤမံၤလၢကီၢ်စဲၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါဝဲၤဒၣး မ့တမ့ၢ် ဖိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်မနုၤတဖၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ကဟ့ၣ်ကွၢ်အိၤလၢတၢ်မၤန့ၢ်က့ၤတၢ်လၢာ်ဘူၣ်တၢ်လဲၣ်ခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) န့ၣ်လဲၣ်.

- စၢၤသ့ၣ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လီၤတံာ်လီၤမံတဖၣ်,
 - WAC 182-527-2746 (6) ဟံာ်ဖျိထီၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်လၢ တၢ်ဟံာ်လီၤဆိအိၤလၢ အမဲရကၤအ့ဒယၣ် (American Indians) ဒီး အလၢစကၣ် ထူလံာ်ဖိတဖၣ် (Alaska Natives) အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သီဟံာ်ဖျိထီၣ်ဝဲ တၢ်မၤစၢၤဒီး တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢ အဘၣ်ထွဲဒီးဟံာ်လီၤဆိအိၤလၢ အမဲရကၤအ့ဒယၣ် (American Indians) ဒီး အလၢစကၣ် ထူလံာ်ဖိတဖၣ် (Alaska Natives) တဖၣ်န့ၣ် တပၤယုာ်လၢ တၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်ဖဲကျဲးဟံာ်ဖျိအိၤဖဲ <https://app.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=182-527-2746>.
 - Northwest Justice Project အိၣ်ဒီး တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ ဖဲ WashingtonLawHelp.org လၢအထဲန့ၢ်ပၢ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢတၢ်ကိးအိၤလၢ “ပုၤအမဲရကၤထူလံာ်ဒီး အလၢစကၣ်ထူလံာ်ဖိ လၢအကဲတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် အကစၢ်တဖၣ်- တၢ်ကွၢ်ကဟ့ၣ်အိၤလၢ တၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်” (“Native American and Alaska Native Property Owners: Exemptions from Estate Recovery”): <https://www.washingtonlawhelp.org/resource/exemptions-from-estate-recovery-for-property>.
 - နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ လၢန့ၣ်ကမၤန့ၢ် လံာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢအံၤအကွဲးဒိအယိ, ဝံသးစုၤ ဆဲးကျၢန DSHS ပုၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
 - နမ့ၢ်အိၣ်အါထီၣ်ဒီး တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ထွဲ အမဲရကၤအ့ဒယၣ် (American Indians) ဒီး အလၢစကၣ် ထူလံာ်ဖိတဖၣ် (Alaska Natives) တဖၣ် တၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်အယိ, ဆဲးကျၢကျိၣ်စုဂ့ၢ်ဝဲၤဒၣး (Office of Financial Recovery) ဖဲ 800-562-6114 န့ၣ်တက့ၢ်.
- ပဒိၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လိးတၢ်ဘူၣ်တၢ်လဲၣ်ခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, ဒီး
- တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဒိသဒၢအိၤလၢကတီၢ်ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအတၢ်မၤယုာ်မၤသကိးတၢ်ဖိလစံာ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တမံၤလၢဖဲန့ၣ်စုးကွၢ်အသးအဆၢကတီၢ်တခိလဲၣ်.

- တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်ကသီဒီး LTSS အပူၤမနုၤတဖၣ်ပုၤယုာ်လၢ တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) အပူၤန့ၣ်လဲၣ်.

- ဖဲၣ်ဒရၢၣ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤ LTSS အပူၤတဖၣ် DSHS မ့တမ့ၢ် စုလၢ HCA ဟ့ၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်သးပုၤထီၣ် 55 နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံၤ,
- ကီၢ်စဲၣ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်အပူၤတဖၣ် DSHS မ့တမ့ၢ် HCA ဟ့ၣ်ဝဲဖဲသးနံၣ်တခါလၢလၢ, တလၢကွၢ်-
 - တၢ်ဒိသဒၢပုၤနီၢ်ဒိၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်,
 - တၢ်မၤပုၤထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ဘူၣ်တၢ်လဲၣ်တဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအိၤလၢ တၢ်ပၤဆုၤကွၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (Developmental Disability Administration),
 - ပုၤတူၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤကဒါက့ၤပုၤတဝါတၢ်ပုၤဖျဲးတၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်,
 - ပုၤမုာ်သးမၤကလိတၢ်မၤစၢၤလၢအကါဒိၣ်တဖၣ်, ဒီး
 - တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိာ်ကျဲၤ (Guardianship and Conservatorship Assistance Program) တၢ်မၤစၢၤတၢ်မၤတဖၣ်.

ကသံကသိဒီး LTSS အပူ၊ မနုတဖၣ်လၢတပၣ်ယၣ်လၢတၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢၣ်ဘၣ်လၢၣ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) အပူလဲၣ်.

- တၢ်အပူတဖၣ်လၢ HCA ဟ့ၣ်အိၣ်လၢဖဲၣ်ဒရၢၣ် Medicare စ့ၣ်ကိတၢ်တိၣ်ကျဲၤအဖိလၢ.
- ကသံကသိအပူတဖၣ်လၢ HCA ဟ့ၣ်အိၣ်ဖဲန့ၢ်တၢ်မၤန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိး LTSS.
- တၢ်မၤဘၣ်လိၣ်ဘၣ်စး တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢပုၤသးပုၤတဖၣ်အဂီၢ် (Tailored Support for Older Adults (TSOA)) တၢ်မၤစၢၤ တၢ်မၤတဖၣ်.

တၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢၣ်ဘၣ်လၢၣ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) ကစဲၤခဲအခါဖဲလဲၣ်.

- နမၢ်/ဝၤမ့ၢ်အိၣ်မူဒံး.
- နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဖိလၢအအိၣ်မူဒံးလၢအသးအိၣ် 21 နံၣ်အဖိလၢ.
- နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဖိလၢအအိၣ်မူဒံးလၢအမဲၣ်ချဲဘျီၣ် မ့တမ့ၢ် က့ၢ်ဂီၤတလၢတပုၤဖဲန့ၢ်သံအဆၢကတီၢ်, မ့တမ့ၢ်
- ဖဲတၢ်ကိတၢ်ခဲအါတလၢကွဲၣ်အခါအကတီၢ်, ဖဲပုၤန့ၢ်သၢတၢ်မ့ၢ်ယု တၢ်မၤယံၣ်ထီၣ် တၢ်ဟံးကွဲၣ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဖျိတၢ်ကိတၢ်ခဲအါတလၢ (undue hardship delay) ဒီး DSHS အုၣ်ကိၤဟ့ၣ်ခွဲးတၢ်ယုထီၣ်အခါန့ၢ်လီၤ.

DSHS ကအုၣ်ကိၤဟ့ၣ်ခွဲးတၢ်ကိတၢ်ခဲအါတလၢကွဲၣ်အခါ (undue hardship) အခါဖဲလဲၣ်.

- တၢ်ဟံးန့ၢ်ကွဲၣ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် ကဟံးကွဲၣ် ပုၤန့ၢ်သၢဘၣ်တၢ်အလီၢ်လၢကအိၣ်ဆိးဒီးအဝဲသ့ၣ် အစုတအိၣ်လၢကဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ကဒုလီၢ်အ ဂၤတန့ၢ်ဘၣ်အခါ.
- တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟဲန့ၢ်ထဲတမံၤစီၤလၢ ပုၤန့ၢ်သၢဘၣ်တၢ်အဂီၢ်, မ့တမ့ၢ်
- နမၢ်/ဝၤလၢအဆဲးလီၤမံၤလၢကိၢ်စဲၣ်အိၣ်မူအိၣ်ဂၤဒံး

နမ့ၢ်အိၣ်ဆိးလၢတၢ်ကူစၢၤယျါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အပူဒီးနမ့ၢ်တမ့ၢ်လၢကွဲၣ်ခိၣ်ကိၢ်လၢနကက့ၢ်ကဒါဆူဟံၣ်အခါတခါလဲၣ်.

- တၢ်အံၤမ့တမ့ၢ် “တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်” (Estate Recovery) ဒုၣ်လဲၣ်, DSHS ဟံလီၤတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤကန့ၢ်တၢ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ် ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၢ်အကမၢ်တူၢ်တစုအခွဲးယၢ်တချုးပုၤဟံးန့ၢ်ကန့ၢ်တၢ်သံ (pre-death lien) လၢနဟံၣ်အဖိခိၣ်သ့ၣ် 2005 တၢ်ခိ တၢ်သ့ၣ်ဒီးကျိၣ်စုတၢ်ဟံးမူဒါအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (Tax Equity and Fiscal Responsibility Act - TEFRA) အသိး
- သဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီပျဲ DSHS လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကန့ၢ်တၢ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၢ်အကမၢ်တူၢ်တစုအ ခွဲးယၢ် (lien) လၢနဟံၣ်အဖိခိၣ်တချုးလၢနသံသ့န့ၢ်လီၤ.
- ထဲဒုၣ်ပုၤလၢကဘၣ်ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကွဲၣ်ထွဲအပူဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံလီၤ တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကန့ၢ်တၢ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢ အလိးက့ၢ်အကမၢ်တူၢ်တစုအခွဲးယၢ်တချုးပုၤကန့ၢ်တၢ်သံ (pre-death lien) လၢအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်အဖိခိၣ်သ့န့ၢ်လီၤ.
- DSHS မ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကန့ၢ်တၢ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၢ်အကမၢ်တူၢ်တစုအခွဲးယၢ် (lien) လၢနဟံၣ်အဖိ ခိၣ်ဒီးနမ့ၢ်ဆါလီၤနဟံၣ်န့ၢ်, DSHS ကမၤန့ၢ်ကဒါက့ၢ်ကသံကသိဒီး အပူလၢတၢ်ဆါလီၤဟံၣ်အပူအပူန့ၢ်လီၤ.
- DSHS တဆိးထီၣ် တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကန့ၢ်တၢ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၢ်အကမၢ်တူၢ်တစုအခွဲးယၢ် (lien) လၢနဟံၣ်အ ဖိခိၣ်ဖဲနမၢ်/ဝၤ, ပုၤဒီးမၤဝၤလၢအဆဲးလီၤမံၤလၢကိၢ်စဲၣ်, နဖိလၢအသးအိၣ် 21 နံၣ်ဆူအဖိလၢ, မ့တမ့ၢ် ဒီးပုၤဝဲၣ်အိၣ်ဆိးဖဲန့ၢ်အခါလီၤ.
- DSHS ကထုးထီၣ်ရၤလီၤ တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤကန့ၢ်တၢ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၢ်အကမၢ်တူၢ်တစုအခွဲးယၢ် (lien) ဖဲနဟဲက့ၢ် ဆူဟံၣ်အခါန့ၢ်လီၤ.

နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါလဲၣ်.

- ကိးသဲးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤတၢ်မၤဘၣ်လိၣ်ဖိးဒုတၢ် (Coordinated Legal Education), တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒီးတၢ်စိၣ်ဆူၢ်ခိ လီၤတဲစိ (Advice and Referral Line) (CLEAR) လၢတလိၣ်ဟ့ၣ်အပူ ဖဲ 1-888-201-1014.
- တၢ်ပိၣ်တဲကျဲၤသကိးဒီးပီၤရီၤလၢအန့ၢ်ပၤတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးကသံကသိတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤတၢ်ဘျါတဖၣ်န့ၢ်တက့ၢ်.
- ဖးကွၢ် “တၢ်ဟံးန့ၢ်က့ၢ် တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် လၢကသံကသိတၢ်ကူစၢၤယျါ တၢ်မၤစၢၤတၢ်မၤလၢ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်လၢ ကိၢ်စဲၣ် (“Estate Recovery for Medical Services Paid for by the State”) ဖဲ www.washingtonlawhelp.org.
- ဖးအဆၢဒိၣ် RCW 41.05A ဒီး 43.20B ဒီးအဆၢဒိၣ် 182-527 WAC တက့ၢ်. <https://app.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=182-527>.
- ဖဲနအိၣ်ဒီး တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ယး တၢ်ဟံးန့ၢ်က့ၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်အခါ ဆဲးကျဲၤကျိၣ်စုဂ့ၢ်ဝဲၣ်ဒီး (Office of Financial Recovery) ဖဲ 800-562-6114 န့ၢ်တက့ၢ်.